KAHETEISTKÜMNES PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2026
Rm 7:14–25 (Ii 42:1–6 või 1Sm 17:37–45.48-50; Mt 21:28–32)

14 Ma tean küll, et Seadus on vaimulik, mina aga lihalik, müüdud patu alla.

15 Ma ei mõista ju, mida ma teen: sest ma ei tee seda, mida tahan, vaid ma teen, mida vihkan.

16 Kui ma aga teen, mida ma ei taha, siis ma möönan, et Seadus on hea.

17 Nii ei tee seda enam mina, vaid patt, mis minus elab.

18 Ma tean ju, et minus – see tähendab minu loomuses – ei ole head. Tahet mul on, aga head teha ma ei suuda.

19 Sest head, mida ma tahan, ma ei tee, vaid paha, mida ma ei taha, ma teen.

20 Kui ma aga teen seda, mida ma ei taha, siis ei tee seda enam mina, vaid patt, mis elab minus.

21 Niisiis, tahtes teha head, leian seaduse, et mul on kalduvus teha kurja.

22 Sisemise inimese poolest ma rõõmustan Jumala Seaduse üle,

23 oma liikmetes näen aga teist seadust, mis sõdib vastu minu mõistuse seadusele ja aheldab mind patu seadusega, mis on mu liikmetes.

24 Oh mind õnnetut inimest! Kes ostab mu lahti sellest surma ihust?

25 Aga tänu olgu Jumalale meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi! Niisiis, ma teenin mõistusega küll Jumala Seadust, kuid oma loomusega patu seadust.

> Me teame ju, et Seadus on vaimulik, mina aga olen lihalik, maha müüdud patu alla. Ma ju ei taipa, mida ma korda saadan – ei tee ma teoks ju mitte seda, mida tahan, vaid mida vihkan, seda ma teen. Kui ma aga teen seda, mida ei taha, siis ma nõustun Seadusega, et ta on hea. Nüüd siis ei tee seda enam mina, vaid minus elutsev patt. Ma tean ju, et minus, see tähendab mu lihas, ei ela head – tahtmine on minus küll olemas, hea tegemine aga mitte. Ma ei tee ju head, mida tahan, vaid kurja, mida ma ei taha, selle ma teen teoks. Kui ma aga teen seda, mida ei taha, siis ei tee seda enam mina, vaid minu sees elutsev patt. Ma leian siis head teha tahtes endas seaduse, et minus on kohal kuri. Ma rõõmustan ju Jumala Seaduse üle seesmise inimese poolest, näen aga teist seadust oma liikmeis, sõdimas vastu mu mõistuse seadusele ja haaramas mind mu liikmeis oleva patu seaduse vangistusse. Ma olen ära vaevatud inimene – kes kisuks mu välja sellest surma ihust? Tänu aga Jumalale Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi – mõistusega ma orjan siis nüüd Jumala Seadust, lihaga aga patu seadust.

Sissejuhatus

Apostel Pauluse Kiri roomlastele on kirjutatud[1] ilmselt aastal 56 (või selle paiku) Kreekas, tõenäoliselt Korintoses, mis oli Pauluse Kreeka-misjoni keskuseks. Tegemist oli

[1] Rooma kirja kirjapanijaks polnud mitte Paulus ise, vaid Tertius, kellele Paulus selle dikteeris (Rm 16:22).

apostli kolmanda misjonireisiga, mille käigus ta kogus muuhulgas annetusi Jeruusalemma koguduse tarvis (vt nt Rm 15:25jj). Pauluse plaan oli pärast annetuste kohaletoimetamist reisida Hispaaniasse, külastades teel ka Roomat (Rm 15:24.28).

Kiri roomlastele näitab, et kristlus oli selle kirjutamise ajaks juba Rooma jõudnud – millal, selle kohta andmed puuduvad, kuna kõnealune kiri ongi varaseim säilinud tunnistus kristliku koguduse olemasolust Roomas.

Traditsiooniliselt nähakse Rooma kirjas Pauluse õpetuse või kuulutuse kokkuvõtlikku esitlust, end seejuures tuleb märkida, et tegemist ei ole kõikehõlmava ülevaatega, kuna mitmed teistes kirjades käsitletud olulised teemad puuduvad kas täielikult või on antud edasi väga lühidalt. Paulus kirjutab roomlastele nii enda kui oma kirja esmaste adressaatide seisukohalt olulisimast.

Talle endale oli tähtis tutvustada Rooma kristlastele iseennast ja oma õpetust ning valmistada ette pinnast edasisele kuulutustööle. Paulus isegi otsekui vabandab Rooma kristlaste ees, ja seda kahel põhjusel: esiteks seetõttu, et ta ei ole juba varem nende juurde jõudnud, ei isiklikult ega kirjasõna kaudu (Rm 1:9–15), teiseks aga seetõttu, et neile kirjutamine ja plaanitav nende juurde tulemine näib olevat vastuolus tema põhimõttega «mitte kuulutada evangeeliumi seal, kus Kristust juba on nimetatud», et mitte ehitada «teiste poolt pandud alusele» (Rm 15:20).

Paulus ei taha näida pealetükkivana, pigem kutsub ta üles üksteise vastastikusele usus kinnitamisele: «Ma ju igatsen teid näha, et ma võiksin teile jagada mõnda vaimulikku andi teie kinnituseks, see aga tähendab: teie keskel leida üheskoos julgustust mõlemapoolse usu, teie ja minu oma varal.» (Rm 1:11j)

Kiri näitab, et apostlile olid teada ka Rooma koguduse probleemid, võib-olla isegi teatav lõhestatus, tõenäoliselt juutidest ja endistest paganatest kristlaste vahel. Seepärast näitab ta juba kirja alguses, et Jumala ees ei ole süüdi mitte ainult paganad, vaid ka juudid – isegi rohkem kui esimesed, kuna neile on antud Seadus ja nad on õppinud tundma Jumala tahtmist, ent siiski selle vastu eksinud. Vastukaaluks kutsub Paulus endistest paganatest kristlasi arvestama juutidega, kellele võib saada komistuskiviks endiste paganate suhteline vabameelsus mõningate kommete või kvaasireligioossete tavade puhul (vt Rm 14 arutelu söömise üle).

Kirja keskosa moodustavad kolm peatükki (Rm 9–11) käsitlevad põhjalikult Iisraeli ja kristliku koguduse vahekorda, kusjuures siin tuleb teravalt esile valu, millega Paulus vaatab oma rahvus- ja endiste usukaaslaste peale: «Ma räägin tõtt Kristuses, ma ei valeta, minu kaastunnistaja on mu südametunnistus Pühas Vaimus, et mul on suur kurbus ja südamel lakkamatu valu, sest ma sooviksin pigem ise olla neetud ja Kristusest lahutatud oma vendade heaks, kes on mu veresugulased, kes on iisraellased, kelle päralt on lapseõigus ja kirkus ja lepingud ja seadustik ja jumalateenistus ja tõotused, kelle päralt on esiisad ja kelle seast Kristus on ihu poolest.» (Rm 9:1–5)

Pauluse vastus küsimusele, miks Iisrael on Kristuse tagasi lükanud ja kas Jumal on seepärast oma rahva hüljanud, on, et selle kõige tõelist põhjust teab üksnes Jumal, kelle nõuandjaks inimene ei peaks kippuma, ent selleski on varjul rõõmusõnum, kuna see annab paganaile võimaluse kuulda evangeeliumi ja saada päästetud, ning küllap Jumal kord pöörab taas ka Iisraeli südame ja saatuse.

Rooma kirja ülesehitus on üldjoontes järgmine:

1:1–17	sissejuhatus, tervitus, Kristuse evangeeliumi sõnastamine kirja peateemana;
1:18–2:20	Jumala õigus ja inimeste süü;
2:21–7:25	õigeksmõistmine usu läbi, lunastus ja lepitus Kristuses;
8:1–39	elu Kristuses ja Tema Vaimus;
9:1–11:36	Iisrael ja paganad;
12:1–15:13	lunastatute uus elu Kristuses;
15:14–16:27	kokkuvõte, lõpusõnad, tervitused, lõpuülistus.

Kiri roomlastele ei ole Pauluse esimene kiri, kuid on oma kaalukuse tõttu paigutatud tema kirjade hulgas alati esimesele kohale. Rooma kirja keskse sõnumi võib võtta kokku sõnadega: «Sest Jumal on kõik inimesed kinni pannud sõnakuulmatuse alla, et kõikide peale halastada.» (Rm 11:32)

Keelelisi märkuseid

Seadus – ὁ νόμος – sõna νόμος tähendab «seadus», «korraldus», «asjakorraldus» ja tähistab Uues Testamendis eeskätt Moosese Seadust.[2]

Vaimulik – sõna πνευματικός – «vaimulik», «vaimne» – tuleneb sõnast πνεῦμα, mis, tulenedes verbist πνέω – «hingama», «puhuma» –, tähistab sarnaselt heebrea sõnale רוּחַ nii vaimu, tuult kui ka hingeõhku.

Lihalik – sõna σάρκικός – «lihalik», «lihane» – tuleneb sõnast σάρξ – «liha» –, mis Uues Testamendis, eriti Pauluse kirjades, tähistab enamasti inimese langenud, patust olemust, vahel ka neutraalselt inimese ihu või kõike elavat.

Patu – τὴν ἁμαρτίαν – sõna ἁμαρτία tuleneb verbist ἁμαρτάνω – «märgist mööda laskma», «eksima», «patustama» – ja tähendab «möödalaskmine», «eksimus», «patt», «ülekohus».

Ei mõista – οὐ γινώσκω – sõna γινώσκω tähendab «tundma õppima», «tunda saama», «teadma», «mõistma», «taipama», «[jätkuva, kasvava kogemuse kaudu] tunnetama».

---

[2] Vanemates eestikeelsetes tõlgetes enamasti «käsuõpetus» või, nagu selles salmis, «käsk».

Mida ma teen – ὃ…κατεργάζομαι – sõna κατεργάζομαι koosneb alaleütlevast eessõnast κατά ja verbist ἐργάζομαι – «töötama», «tegema», «[millegi heaks/saavutamiseks] tegutsema/vaeva nägema».

Ei tee – οὐ…πράσσω – sõna πράσσω tähistab eeskätt millegi regulaarset tegemist, millegagi tegelemist, millegi harrastamist või teostamist.[3]

Tahan – sõna θέλω tähendab «tahtma», «kavatsema», «[midagi] otsustanud olema», ka «heaks arvama».

Teen – ποιῶ – sõna ποιέω tähendab «tegema», «teostama», ka «looma».[4]

Möönan – σύμφημι – sõna σύμφημι koosneb kaasaütlevast eessõnast σύν ja verbist φημί – «ütlema», «lausuma», «teada andma» – ning tähendab «nõustuma», «omaks võtma», «möönma».

Hea – sõna καλός tähendab «ilus», «hea», «kaunis», «suurepärane», «väärtuslik», «väärtuslik».

Elab – οἰκοῦσα – sõna οἰκέω – «[kuskil] elama», «asuma», «elutsema» – tuleneb sõnast οἶκος – «maja», «kodu», «koda».

Loomuses – ἐν τῇ σαρκί– sõnasõnalt: «lihas». Sõna «loomus», mis eesti keeles tähistab eeskätt [inimese] iseloomu, loomulaadi, ent viitab otseselt ka loomisele ja loodupärasusele, on sõna σάρξ tõlkevastena kohatu. Äärmisel juhul võiks siin kasutada väljendit «langenud loomus» või «rikutud loomus».

Paha – κακὸν – sõna κακός tähendab «halb», «kuri», «rikutud».

Leian – sõna εὑρίσκω tähistab eeskätt taolist leidmist, millele ei eelne otsimine, vaid mis pigem sünnib ootamatult, hea õnne peale.[5]

Ostab…lahti – ῥύσεται – sõna ῥύομαι tähendab «[enda ligi] tõmbama», «välja tõmbama», «päästma», «lunastama», «vabastama».

Ihust – ἐκ τοῦ σώματος – sõna σῶμα tähistab nii füüsilist ihu kui inimisiku tervikut, aga ka midagi reaalselt olemas olevat vastandina näilisele.

---

[3] Siit tuleneb ka sõna πρᾶξις – «tegu», «tegemine», «teguviis», «tegutsemisviis», «praksis».

[4] Muuhulgas on siit pärit ka sõna ποίημα – «teos», «poeem» –, nt Ef 2:10: «Sest meie oleme Tema teos…», mida võiks tõlkida ka: «Meie oleme Tema loome…» või: «Meie oleme Tema poeem…»

[5] Meenutagem siinkohal Archimedese kuulsat vanniskäiku.

Tänu – sõna χάρις tähendab «arm», «hea tahe», «heameel», «meeldivus» ning vastusena armule «tänu», «tänulikkus» (sarnaselt ladina sõnale *gratia*).

Issanda – τοῦ κυρίου – sõna κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Jeesuse – Ἰησοῦ – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יְהוֹשׁוּעַ ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Kristuse – Χριστοῦ – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea מָשִׁיחַ – «Messias», «Võitu».

Teenin – δουλεύω – sõna δουλεύω – «orjama», «teenima» – tuleneb sõnast δοῦλος, mis omakorda tuleneb verbist δέω – «siduma», «kinnitama», «[kellegagi] seotud olema», «[kellelegi] kuuluma» – ning tähendab «ori».

Sisuline analüüs

Apostel Paulus selgitab Rooma kirja kuuendas peatükis, et kõik need, kes on ristitud Jeesusesse Kristusesse, on «kasvanud kokku» nii Tema surma kui ülestõusmise «sarnasusega» (Rm 6:5) – selleks, et, olles «koos Temaga maha maetud ristimise kaudu surmasse», käia koos Temaga üles äratatuna «uues elus» (Rm 6:4). Ristitud inimene on «vabaks mõistetud» patust (Rm 6:7) ning teda ei valitse enam ei surm ega patt oma himudega, kuna ta ei ole enam «Seaduse, vaid armu all» (Rm 6:14).

See tähendab, et kristlane ei tohi enam loovutada «oma ihuliikmeid ülekohtu relviks patule», vaid peab loovutama ennast «Jumalale nagu need, kes on saanud surnuist elavaks, ja oma ihuliikmed õiguse relviks Jumalale» (Rm 6:13). See, et ta ei ole Seaduse, vaid armu all, ei tähenda, et Seaduse nõuded talle enam ei kehti – vastupidi, Jumal teeb oma armu läbi võimalikuks, et need, kes olid seni kandnud häbenemist väärivat ülekohtu vilja, hakkavad Jumala teenriks saanuna kandma «vilja pühitsuseks» ning pärivad igavese elu (Rm 6:22).

Pauluse sõnul oli Seadusel seni vaid üks otstarve ja eesmärk: näidata inimesele tema pattu ning ta selles süüdi ja selle eest surma mõista. Mitte sellepärast, et Seadus ise oleks halb – ei, Seadus on «püha ning käsk on püha, õige ja hea» (Rm 7:12) –, vaid sellepärast, et inimese sees elutsev patt teda eksitab ning ta viimaks surmab (Rm 7:11).

Jumal, kes laseb neile, kes Teda armastavad, kõik heaks tulla (Rm 8:28), suudab sellestki lootusetuna näivast olukorrast tuua esile midagi head – lausa ülima hea: kui «käsk, mis pidi olema…eluks», on saanud meile patu tõttu surmaks (Rm 7:10), siis Jumala ülirohke

armu läbi on meile sellesama patu pärast[6] surnud Jeesuses Kristuses kingitud «õigekssaamine eluks» (Rm 5:18). Me oleme «surmatud Seadusele Kristuse ihu kaudu», et võiksime kanda vilja Jumalale (Rm 7:4). Me ei ole enam hukkamõistu Seaduse, vaid elu Vaimu Seaduse all, «sest seda, milleks Seadus oli võimetu, kuna see oli jõuetu inimloomuse tõttu, on teinud Jumal, kes mõistis patu inimeses surma, läkitades oma Poja patuse loomuse sarnasuses ja patu pärast, et Seaduse nõuded oleksid täidetud meis, kes me ei käi oma loomuse, vaid Vaimu järgi» (Rm 8:2j).

Ometi teab Paulus suurepäraselt, et see kõik ei ole veel täielik: «Me ju teame, et kogu loodu ägab üheskoos sünnitusvaludes tänini; ent mitte üksnes loodu, vaid needki, kellel on Vaimu esmaand, ka meie ise ägame iseenestes, oodates lapseõigust, oma ihu lunastust. Sest me oleme päästetud lootuses.» (Rm 8:22–24) Praegu peame alandlikult ja ausalt tunnistama, et «Seadus on vaimulik, mina aga lihalik, müüdud patu alla» (Rm 7:14), sest «ma ei tee seda, mida tahan, vaid ma teen, mida vihkan» (Rm 7:15). Teades, et ma ei tohi enam orjata pattu ega teha kurja, omades isegi kindlat tahet elada Jumala hea ja püha Seaduse kohaselt, teen ma ikkagi «paha, mida ma ei taha» (Rm 7:19).

See, et «seda, mida ma ei taha, ei tee seda enam mina, vaid patt, mis elab minus» (Rm 7:20), ei tähenda, nagu võiks patule vaadata läbi sõrmede, öeldes, et see ei puutu enam meisse. Paulus ei ütle neid sõnu mitte patustava kristlase vabastamiseks vastutusest, vaid realistlikult tõdedes, et ka kristlaseks saanu on liha poolest endiselt aheldatud patu seadusega ning hoolimata sellest, et Jumal on talle Jeesuses Kristuses kinkinud igavese elu, ripub endiselt tema pea kohal ka patu palgaks olev surm (vrd Rm 6:23).

Nagu Paulus ei nõustu nendega, kelle arvates patt – ka teostatud patt – justkui ei puutuks enam neisse, kes on saanud kristlaseks, nii ei nõustu ta mingil kombel ka nendega, kes väidavad, et pärast kristlaseks saamist ei ole vaja järgida Seadust. Vastupidi, Paulus kinnitab, et isegi see, kui peame tõdema, et me ei suuda Seadust õigel viisil järgida, on sisuliselt nõustumine sellega, et Seadus on hea ja seda tuleb täita: «Kui ma aga teen, mida ma ei taha, siis ma möönan, et Seadus on hea.» (Rm 7:16)

> Konkordiavormelis sedastatakse: «Kui öeldakse, et uuestisündinud teevad häid tegusid vabast vaimust, siis usume, õpetame ja tunnistame me, et seda ei tohi käsitleda nii, otsekui hea tegemine või tegemata jätmine, nagu ta iganes tahab, oleks uuestisündinud inimese enda meelevallas ja et ta säilitab usu isegi siis, kui ta jääb teadlikult pattudesse edasi. Me ei tohi aga seda kuidagi teisiti mõista kui nii, nagu seda seletasid Issand Kristus ise ja tema apostlid, nimelt et vabaks saanud vaim ei tee seda mitte karistuse kartusest nagu ori, vaid õiguse armastusest nagu lapsed, Roomlastele 8:15. Ehkki see vabatahtlikkus ei ole Jumala äravalitud lastes täiuslik, vaid koormatud suure nõtrusega, nagu Paulus enda üle kirjas roomlastele 7:14-25 ja galaatlastele 5:17 kaebab.»[7]

---

[6] «Ennäe Aadama õndsusttoovat pattu, mis Kristuse surma läbi on hävitatud. Oo, õnnis süü, kui suure Lunastaja sa oled leidnud!» (*Exsultet)*

[7] *Epitome* IV.

Niisiis ei ole probleem mitte Seaduses, vaid patus, mis endiselt elab ka nende lihas ja liikmetes, kes on ristitud Jeesusesse Kristusesse, ning mille orjaks nad on müüdud: «Tahet mul on, aga head teha ma ei suuda.» (Rm 7:18)[8] Jah, Kristus on meid küll patu, kurja ja ülekohtu orjusest vabaks ostnud, me oleme koos Temaga surnud, maetud ja üles tõusnud, ent pärispatu tagajärjed, meie loomust rikkuvad ja nõrgestavad patuhaavad, on meie lihas endiselt alles kuni päevani, mil meid kord «vabastatakse kaduvuse orjusest» (Rm 8:21).

> Luterlikud usutunnistused käsitlevad Seaduse otstarvet muuhulgas järmiselt:
>
> «Seadus on inimestele antud kolmel põhjusel: esiteks sellepärast, et hoida seeläbi välist korda, mida ohustavad pöörased ja sõnakuulmatud inimesed. Teiseks, et inimesi seeläbi oma pattude äratundmisele juhtida. Kolmandaks, et inimestel oleks pärast uuestisündimist, kui nad ikka veel lihas elavad, sellesama pärast kindlad reeglid, mille järgi kogu oma elu korraldada ja seada. […]
>
> Me usume, õpetame ja tunnistame, et ehkki õigeusklik ja tõeliselt Jumala poole pöördunud inimene on Seaduse needusest ja sunnist Kristuse läbi vabastatud ja lahti päästetud, siis ei ole ta veel sellepärast ilma Seaduseta, vaid ta on Jumala Poja poolt sellepärast lunastatud, et ta päeval ja ööl selle täitmist harjutaks. […]
>
> Me usume, õpetame ja tunnistame, et Seadust tuleb hoolega kuulutada mitte ainult uskmatutele ja neile, kes oma pattu ei kahetse, vaid ka õigeusklikele, tõeliselt pöördunutele, uuestisündinutele ja usu läbi õigeksmõistetutele.
>
> Sest vaatamata sellele, et nad on uuesti sündinud ja oma südame vaimu poolest uueks saanud, pole selline uuestisünd ja uuendamine selles maailmas ikkagi täiuslikud, vaid ainult alguse saanud ning usklikud on oma südame vaimu poolest pidevas võitluses liha vastu, s.t. rikutud loomuse ja kalduvuse vastu, mis asub meis kuni surmani. Selle vana Aadama pärast, kes veel inimese arus, tahtes ja kõigis võimetes asub, on vaja, et tema ees säraks alati Issanda Seadus, et ta ei kehtestaks inimlikust pühendumusest omavolilisi ja enese poolt välja valitud jumalateenistusi. Samuti, et vana Aadam ei kasutaks omaenda tahet, vaid et teda sunnitaks vastu tahtmist mitte ainult Seaduse manitsuse ja ähvarduse läbi, vaid ka karistuse ja piinade läbi Vaimu järgima ning end Temale allutama.»[9]

Paulus rõõmustab «sisemise inimese poolest» (Rm 7:22), oma Kristuses uueks saanud tahte ja mõistusega, Jumala Seaduse üle, kuigi ta näeb oma lihas, oma liikmetes, valitsevat üht teist seadust, «patu seadust» (Rm 7:23), mis teda vangis hoiab. Siin ei ole tegemist vastandusega enne ja pärast kristlaseks saamist, vaid uuestisündinud kristlase sees toimuva pideva võitlusega vana ja uue, patu seaduse ja Vaimu Seaduse, ülekohtu ja õiguse, nõdra liha ja valmis Vaimu vahel, nagu seda väljendab suurepäraselt klassikaline luterlik *simul justus et peccator*-doktriin (millest ei tohi küll mingil juhul teha õigustust tahtlikule patus elamisele).

---

[8] Sellega ei ütle Paulus, nagu ei suudaks inimene iialgi teha midagi head, vaid tõdeb mõningase retoorilise liialduse abil, et me ei saa Jumala Seaduse kohtujärje ees loota iseendile ega Seaduse tegudele, vaid üksnes Jumala andeksandvale ja päästvale armule: «Kus on nüüd kiitlemine? See on välistatud. Millise seaduse läbi? Kas tegude seaduse läbi? Ei, vaid usu seaduse läbi.» (Rm 3:27)

[9] *Solida declaratio* VI.

Tegemist ei ole ka mitte vastandusega ihu ja hinge vahel, vaid praeguse langusjärgse olukorra ja tulevase lunastustäiuse vahel: Paulus tunneb iga oma ihurakuga, et ta on õnnetu, sellest lakkamatust võitlusest piinatud, ära vaevatud inimene, kes igatseb, et keegi ta sellest «surma ihust» välja tõmbaks («lahti ostma» ei ole adekvaatne tõlge ei keeleliselt ega sisuliselt, kuna lahti ostmine on Jeesuses Kristuses juba toimunud).

> Luterlikud usutunnistuskirjad käsitlevad seda seesmist heitlust nõnda:
>
> «Kui aga inimene on pöördunud ja seeläbi valgustatud ning tema tahe on uueks tehtud, siis tahab inimene head (sedavõrd kui ta on uuesti sündinud või uus inimene) ja «ta rõõmustab sisemise inimese poolest Jumala Seaduse üle», Roomlastele 7. Ta teeb seepeale nii palju ja nii kaua head, kui palju ja kui kaua Jumala Vaim teda selles juhib, nagu ütleb Paulus: «Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala lapsed.» Ja see Püha Vaimu juhtimine ei ole *coactio* ehk sund, vaid pöördunud inimene teeb vabatahtlikult head, nagu ütleb Taavet: «Su rahvas on meeleldi valmis su sõttamineku päeval.»
>
> Ja ometi jääb ka uuestisündinutesse alles see, mille kohta kirjutab püha Paulus Roomlastele 7: «Sisemise inimese poolest ma rõõmustan Jumala Seaduse üle, oma liikmetes näen aga teist seadust, mis sõdib vastu minu mõistuse seadusele ja aheldab mind patu seadusega, mis on mu liikmetes.» Ja: «Niisiis ma teenin mõistusega küll Jumala Seadust, kuid oma loomusega patu seadust.» Samuti Galaatlastele 5: «Sest lihalik loomus himustab Vaimu vastu ja Vaimu lihaliku vastu, need on teineteise vastased, nii et teie ei saa teha seda, mida tahaksite.»»[10]

Paulus tänab Jumalat nii selle eest, et Jeesuses Kristuses on ta juba – küll lootuses, aga tõeliselt – päästetud, kui isegi sellesama võitluse eest, mille pärast ta äsja täielikus ahastuses appi hüüdis: «Aga tänu olgu Jumalale meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi! Niisiis, ma teenin mõistusega küll Jumala Seadust, kuid oma loomusega patu seadust.» (Rm 7:25)

Paulus ei rõõmusta mitte sellest, et ta liha orjab pattu, vaid on tänulik ja rõõmus selle üle, et Jumala hea ja püha Seaduse poole pürgiva «seesmise inimese» olemasolu, Jumala tahtega kooskõlas oleva mõistuse ja tahte olemasolu temas on juba iseenesest Jeesuses Kristuses teostunud eluandva muutuse selgeks märgiks – hoolimata sellest, et «tahtes teha head», on tal «kalduvus teha kurja» (Rm 7:21). Paulus on veendunud, et ta «ihu [on] küll patu tõttu surnud, aga Vaim on õiguse tõttu elu» (Rm 8:10).

Kui Rooma kirja kuues peatükk näitab, kuidas Jeesuses Kristuses teostunud lunastus ja seeläbi inimestele kingitud päästev arm saab konkreetselt teoks iga üksiku inimese juures – ristimise kaudu –, ning kaheksas peatükk julgustab kristlasi elama neile Vaimu läbi kingitud uut elu Kristuses ja tulevase lõpliku lunastuse lootuses, siis seitsmenda peatüki keskmes on kinnitus, et hoolimata meis veel elutsevast patust ja meie liha nõtrusest, mis ei luba meil teha seda, mida me Jumala Seadusest rõõmu tundes tahaksime, oleme me juba Kristuse omad, me oleme Temas vabaks ostetud ning me juba «teenime Jumalat uuel teel Vaimu all ja mitte vanal teel kirjatähe all» (Rm 7:6).

---

[10] *Solida declaratio* II.

Jutluseks

Nelipühale järgneva kaheteistkümnenda pühapäeva teemaks on Kirikukäsiraamatu järgi «Enese läbikatsumine». Pühapäeva sissejuhatuses öeldakse muuhulgas: «Jumala sõna õpetab meid analüüsima iseend ja oma eluviise. Õige enesetundmine väljendub alandlikkuses, millega võetakse arm vastu üksnes Jumala kingitusena.»

Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on teise lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks kas Iiobi alandlik tunnistus (Ii 42:1–6) Jumala suurusest ja tarkusest või Taaveti ja Koljati lugu (1Sm 17:37–45.48–50), mille keskset sõnumit väljendavad Taaveti sõnad: «Sina tuled mu juurde mõõga, piigi ja odaga, aga mina tulen su juurde vägede Issanda, Iisraeli väehulkade Jumala nimel, keda sa oled teotanud.»

Teise lugemisaasta Evangeeliumiks (Mt 21:28–32) on tähendamissõna kahest pojast, kellest üks esmalt tõrkus oma isa vastu, ent hiljem kuuletus, teine aga oli kuulekas vaid sõnades, mitte tegudes. Jeesuse sõnul kehastab esimene poeg patuseid (lausa ränki avalikke patuseid – tölnereid ja hoorasid) ning teine poeg ennast teistest paremaks ja küllap ka õigemaks pidavaid ülempreesterid ja rahvavanemaid (vrd Mt 21:23).

Epistlile jutlustades tuleks hoiduda selle muutmisest pelgaks moraali lugemiseks, ehkki see pühakirjatekst sobiks sellekski suurepäraselt. Pigem tuleks seda teksti käsitleda kooskõlas tema algse mõttega: apostel Paulus juhib tähelepanu meie kahetisele olukorrale nendena, kes juba Jumala armust osa saanutena elavad siiski veel lunastuse lõpliku teostumise ootuses ja lootuses.

Muuhulgas tähendab see, et ristitud inimene, koos Kristusega surnud ja maha maetud ning ühes Temaga ka surnuist üles tõusnud ning patu orjusest vabaks ostetud, on *simul justus et peccator*, kes oma uuestisündinud mõistuse ja tahtega püüab teenida Jumala Seadust, ent kelle langenud liha orjab endiselt patu seadust.

Paulus ei ütle seda patu õigustamiseks, ta ei vabanda sellega patus jätkamist, vaid vastupidi: ta näitab, millist mõõtmatult suurt tänu me võlgneme Jumalale Tema armu eest, ning ärgitab meid seeläbi püüdlema otsustavalt selle poole, et me ei loovutaks enam oma liikmeid ülekohtu relviks patule, vaid elaksime Vaimu järgi, mõtleksime Vaimu mõtteid (Rm 8:5) ning saaksime tõeliselt Kristuse omaks.

Oma nõtruse, oma patust haavatud liha jõuetuse teadvustamine on ühtaegu nii tunnistuse andmine Jumala Seaduse headusest kui appikarje Tema poole, kes ainsana võib meid aidata ja päästa: «Oh mind õnnetut inimest! Kes ostab mu lahti sellest surma ihust? Tänu olgu Jumalale meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi!» (Rm 8:24j)

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidena:

1. Apostel Paulus kõneleb tänases Epistlis ristitute, s.t uuestisündinud kristlaste elust kui heitlusest liha ja Vaimu, vana ja uue inimese vahel. Apostel tunnistab ausalt, et kuigi ta rõõmustab «sisemise inimese poolest» Jumala Seaduse üle ja tahab teha head, kogeb ta endas siiski lakkamatult patu väge: «Head, mida ma tahan, ma ei tee, vaid paha, mida ma ei taha, ma teen.» See ei tähenda, et kristlane võiks pattu vabandada või selle suhtes ükskõikseks jääda, vaid näitab meie praeguse olukorra tõsidust. Me oleme ristimises koos Kristusega surnud ja üles tõusnud, Ta on meid patu orjusest vabastatud, kuid langenud loomuse haavad jäävad meisse kuni lõpliku lunastuse saabumiseni. Seepärast on kristlane ühtaegu Jumala armust õigeks mõistetud ja siiski patust haavatud inimene, kelle sees käib pidev võitlus. Õige enesetundmine algab sellest, et me seda võitlust ausalt tunnistame ega kujutle, et oleme paremad, kui me tegelikult oleme.

2. Jumala Seadus ei ole meie vaenlane, vaid näitab meile nii seda, mis on hea, kui ka seda, milline on meie tõeline olukord. Probleem ei ole mitte Seaduses, vaid patus, mis elutseb meie sees ja teeb meid võimetuks tegema head, mille poole me oma uuendatud mõistuse ja tahtega püüdleme. Me ei tohi hakata arvama, et see, et Jumal on meid Jeesuses Kristuses oma armu läbi, mitte Seaduse tegudest, õigeks mõistnud, tähendab, et Jumala Seadus meie puhul enam ei kehti. Apostel ütleb, et Seadus on püha ja õige ja hea, ning kinnitab, et seegi, et me kurja tehes oma rikutud teguviisi vihkame, on tunnistus Jumala Seaduse headusest ja kehtivusest. Kristus ei ole meid vabastanud selleks, et võiksime elada nii, et me ei hooli Jumala tahtest, vaid selleks, et võiksime Vaimu väes kanda Jumalale «vilja pühitsuseks». Seepärast vajavad ka uuestisündinud inimesed Jumala Seadust – selleks, et oma südant läbi katsuda ning et meie sees elav vana Aadam ei hakkaks ise nagu pattulanguse päevil otsustama, mis on hea ja mis on kuri. Kristlik vabadus ei ole vabadus Jumala tahtest, vaid vabadus patu orjusest, ning teeb võimalikuks selle, et teenime Jumalat otsekui armastavad lapsed oma armastavat Isa.

3. Kui apostel Paulus vaatas oma nõtrusele ja endas jätkuvalt tegutsevale patu väele, siis pidi ta peaaegu ahastades hüüdma: «Oh mind õnnetut, ära vaevatud inimest! Kes kisuks mu välja sellest surma ihust?» Vastus sellele eksistentsiaalsele küsimusele ei ole mitte tugevamas tahtes, rangemas enesedistsipliinis ega senisest veelgi paremas seadusetundmises. Ainsaks tõeliseks vastuseks on Jumala arm Jeesuses Kristuses, kes on meid oma ristisurma ja ülestõsmisega lunastanud ning viib kord lõpule selle, mida on meis alustanud. Seepärast järgneb Pauluse ahastavale appikarjele koheselt tänuhüüd: «Tänu olgu Jumalale Jeesuse Kristuse, meie Issanda läbi!» Oma nõtruse äratundmine ja tunnistamine ei pea viima meeleheitele, vaid julgustama meid alandlikult ja tänulikult kinni haarama Kristusest, kogu oma lootust üksnes Temale pannes – teades, et Tema on see, kes teeb meid suuteliseks enam mitte loovutama oma liikmeid ülekohtule, vaid elama Jumala Vaimust täidetuna ja juhituna kuni lõpliku lunastuse täitumiseni.